

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

"En uit de graven uitgegaan zijnde na Zijn opstanding, kwamen zij in de heilige stad en zijn velen verschenen"
Mattheüs 27:53

Een merkwaardig gebeuren wordt ons in de bovenvermelde tekst beschreven. Bij het sterven van de Heere Jezus op de Goede Vrijdag gaf God de Vader via een aantal tekenen getuigenis aan de dood van Zijn Zoon. Onder andere geschiedde er een aardbeving. Door die aardbeving trilde de grond, zo hevig zelfs, dat rotten scheurden. En tengevolge daarvan werden sommige graven open gelegd. Nog merkwaardiger, doden die in die graven begraven lagen, werden weer levend. Nee, dat gebeurde niet met alle graven en met alle doden. Het betrof alleen lichamen van "heiligen, die ontslapen waren". Zo worden ze door Mattheüs aangeduid. Daarmee zijn bedoeld oprecht vrome mensen, die nog niet zo lang geleden overleden waren. Nog niet lang geleden, inderdaad, want in Jeruzalem kennen ze hen nog. Zij leven nog in de herinnering voort. Ik denk dat er ook nog dit van gezegd kan worden, dat deze mensen in de Heere Jezus als Zaligmaker hadden leren geloven.

En wat gebeurde er daarna met die opgestane doden? Op de Goede Vrijdag werden ze levend. En op Pasen, na de opstanding van de Heere Jezus verschenen ze in Jeruzalem. Waar ze die tussenliggende tijd gebleven zijn, wordt ons niet verteld en dat is dus niet belangrijk om te weten. Ook wordt ons nergens verteld wat er nog weer later met hen gebeurd is. Zijn ze opnieuw gestorven? Ook het antwoord op die vraag is kennelijk niet belangrijk. Althans niet voor ons.

Wat we wel weten is dat ze "verschenen" zijn. Dat wil zeggen, dat ze zich aan diverse mensen in Jeruzalem vertoond hebben en dat er bij die gelegenheden ook het een en ander gezegd is. Weten we ook wat er toen gezegd is? Ik denk dat we dat uit de tijd wel kunnen afleiden.

Maar om te beginnen moet het ons niet ontgaan, dat de verschijning alleen al

genoeg was om de mensen in Jeruzalem hoogst verbaasd te doen staan. Dat is wat geweest! Daar staat plotseling iemand voor je, die een paar maanden geleden begraven was en wiens begrafenis je nog hebt bijgewoond. Een familielid, een buurman, een goede kennis, op onverklaarbare wijze weer levend geworden. Dat heeft ontzetting veroorzaakt. Maar dan ook datgene wat er bij die verschijningen verder gebeurde. Waar is dan over gesproken? Ik denk dat dit af te lezen valt uit het feit, dat de opgewekte doden niet terstond naar Jeruzalem gegaan zijn, maar dat ze daar pas verschenen zijn na de opstanding van de Heere Jezus. Eerst moest ook Hij weer levend worden, en pas daarna was het Gods tijd dat die andere levend geworden doden zich aan mensen zouden vertonen. Daaruit is af te leiden dat het in hun verschijning niet maar ging om het feit, dat zij weer levend waren, maar vooral, dat Jezus weer leeft. Daarvan zijn zij getuigen. En ongetwijfeld is het in de verschijningen daarover gegaan. Zo heeft God ervoor gezorgd, dat Jeruzalem de tijding van de opstanding van de Heere Jezus te horen krijgt.

Terwijl de soldaten van de wacht, die door het Sanhedrin zijn omgekocht, in Jeruzalem lopen te vertellen, dat de discipelen het lichaam van Jezus hebben gestolen en zo dus een grove leugen verbreiden, zorgt God ervoor, dat Jeruzalem ook de waarheid te horen krijgt. De waarheid, dat Jezus niet gestolen is, maar opgewekt en dat Hij nu dus leeft. Ja, de Heere heeft Zich steeds weer moeite gegeven opdat ook de inwoners van Jeruzalem het Evangelie zouden weten. Hij is die stad en het volk der Joden niet vergeten.

Wat doet de Heere ook veel moeite om ons op de hoogte te stellen van Zijn grote daden in de dood en de opstanding van de Heere Jezus. Keer op keer wordt ons die boodschap voorgehouden. Keer op keer laat de Heere ons weten dat er zaligheid is in Hem. Niemand onzer zal kunnen zeggen dat de Heere ons onkundig gelaten heeft. Dat heeft Hij niet! Wat is de vrucht ervan in ons

leven? Vindt u het niet verwonderlijk, dat Jeruzalem, waarvan de Heere Jezus gezegd heeft dat het de stad is, die de profeten doodt – de stad die een paar dagen geleden zelfs de hoogste Profeet gedood heeft in de tekst nog de "heilige stad" genoemd wordt? Duidt dat er niet op, dat de Heere met het volk der Joden nog niet klaar is, maar dat Zijn ontferming nog naar dat volk uitgaat?

Wat verkondigt deze tekst ook op duidelijke wijze de waarheid van de wederopstanding des vlees. Graven gaan open en doden worden weer levend. Dat gebeurt hier bij Jezus' sterven. Dat gebeurt met een aantal graven en een aantal doden. Niet met alle. Maar de dag komt, dat allen die in de graven zijn, de stem van de Zoon van God zullen horen. De dag komt, waarop ieder door de opstandingskracht van de Zaligmaker, weer leven zal. Dan zullen de "heiligen" in onverderfelijkheid opgewekt worden. Zij die in hun leven de Heere hebben leren kennen tot zaligheid zullen dan uit hun vlees God aanschouwen en zij zullen met lichaam en ziel de Heere eeuwig mogen dienen in Zijn tempel. Wat een blij vooruitzicht...

Maar ook de onheiligen, zij die onbekeerd bleven en zo ook stierven, zullen opstaan, ook hun lichamen worden opgewekt. Maar hun opstanding zal gans anders zijn dan die van de heiligen. Zij zullen, zo zegt de Schrift, delen in de opstanding der verdoemenis...

Ik geloof de wederopstanding des vlees, zo belijden we elke zondag. Verstaan we wat dat inhoudt? Is die belijdenis ons ten troost? Of schrikken we als we eraan denken?

P. den Butter

VAN DE REDACTIE

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een Paasmeditatie geplaatst over Mattheüs 27:53 van de hand van ds. P. den Butter. Ds. P. Roos schrijft over de Heidelbergse Catechismus de zondagen 5 en 6 onder de titel "Verzoening door voldoening." Ds. M.C. Tanis schrijft over 1 Tim. 6: 17-19 "Christelijk leven en uitzicht." Ds. C.P. de Boer schrijft over "Gebedsgenezing".

Br. Beukers

Br. Beukers ondergaat op de dag waarop we dit schrijven een ingrijpende operatie aan zijn hart. De Heere zij met hem en gedenke hem met zijn vrouw in alle opzichten.

Ds. M. Vlietstra

Het mag naar omstandigheden heel goed met ds. Vlietstra gaan. Hij mag weer geregeld het Woord uitdragen. Dat is reden tot dankbaarheid en verwondering. De Heere make waar wat staat in Psalm 92: 15 en 16a "In den grijzen ouderdom zullen zij nog vruchten dragen; zij zullen vet en groen zijn, om te verkondigen, dat de HEERE recht is."

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Girerek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,38 per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Ontmoetingsdag Werkendam

D.V. zaterdag 14 april, Chr. Geref.. kerk te Werkendam, Binnengriend 27.

Sprekers: morgensamenkomst aanvang 10.30 uur: Opening ds. P. den Butter. Ds. P. Roos zal spreken over het onderwerp: "Onder de wet".?

Middagsamenkomst aanvang 14.00 uur ds. J.M.J. Kieviet, onderwerp: "Zonder de wet"? en ds. K. Visser.

We hopen dat er weer velen zullen komen. Het Woord Gods staat centraal, maar in deze tijd van verwarring en verdeeldheid is het een goede zaak elkaar te ontmoeten en te spreken. Er is kinderopas. Er zijn ook CD's te koop van de

gemeentezang van de Chr. Geref. kerk te Katwijk ten bate van het vernieuwde kerkdak.

Zendingsdag Elburg

D.V. woensdag 25 juli in het gebouw van de Geref. kerk, Vrijheidsstraat 1 te Elburg. Reserveer alvast de datum.

Verschijsning volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 26 april verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 19 april. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH

CHRISTELIJK LEVEN EN UITZICHT

Tim 6: 17-19

Een ambtsdrager, bijzonder een predikant, dient er steeds aan te denken dat zijn ambt heel wat vraagt. Hij is met de uitoefening zo maar niet klaar. Er dient zonder aanzien des persoons gewerkt te worden. Er moet ook voor gewaakt worden dat men geen verplichtingen heeft zodat vermaning of zelfs bestraffing achterwege blijft. Geld of geschenken kunnen de ogen doen sluiten of de oren toestoppen. Zo'n houding mag er niet zijn. Alle pastorale woorden van Paulus aan Timotheüs moeten ter harte genomen worden en in praktijk worden gebracht, gelijk hij schrijft in vers 17 van 1 Tim. 6. Beveel de rijken in deze tegenwoordige wereld dat zij niet hoogmoedig zijn noch hun hoop stellen op de ongestadigheid van de rijkdom. Timotheüs moet met een vermaning komen tot de rijken van de gemeente. Rijken waren er in de dagen van Paulus, zoals ze er ook nu zijn. Echter dienen we niet slechts te kijken naar hem of haar in onze gemeente of onze omgeving die rijk is. We moeten er bij stil staan wat we zelf mogen bezitten. Zeker, de een heeft meer dan de ander. Maar overzien is nodig en bijzonder in het licht van onze onverdienstelijkheid. De Heere is goed! En in dat licht mogen we de vermaning niet naast ons neerleggen. Temeer daar ook wij gewaarschuwd worden voor een levensgevaarlijke situatie. Een werkelijkheid kan de mens gaan beheersen, namelijk: hoogmoed. Die hoogmoed wordt al gezien in het paradijs en is nog niet verdwenen. Terecht is er het spreekwoord: hoogmoed komt voor de val! Laten we de liefdevolle vermaning ter harte nemen, zeker wij die leven in een materialistische wereld. Met klem wordt gezegd: wees niet hoogmoedig, niet hooghartig. Het gevaar is aanwezig, want rijkdom, in welke vorm ook,

maakt gemakkelijk hoogmoedig. Geld kan een geweldige greep hebben op mensen. Men gaat er door meetellen. Je kunt je dan veel veroorloven. Deuren gaan voor je open. Het maakt je status uit. Dat wil niet zeggen dat elk bezit afgeschreven wordt. In Zijn Woord heeft de Heere het over rijkdom. We weten ook wat de Heere de aartsvaders geschonken heeft. Maar rijk willen worden en rijk willen zijn, is gevaarlijk. We weten waartoe de rijke dwaas kwam. Daarbij moet onthouden worden dat de hoop niet gesteld dient te worden op de onzekerheid van de rijkdom. Nimmer mag vergeten worden dat rijkdom niet betrouwbaar is. Het is onzeker. Gods Woord geeft het aan en de praktijk van het leven bevestigt het. Ook kan er wat met onszelf of met de onzen gebeuren en ligt er dan kracht en steun in rijkdom? Ook kan ons de macht ontnomen worden om er vertrouwelijk, geruststellend mee om te gaan. Het kan zelfs leiden tot onze eeuwige ondergang. Hoe het dan moet gaan wordt door de apostel gezegd. Dat het door ons ter harte zou worden genomen, namelijk om de hoop te stellen op de levende God. Op de Heere van alle leven kan gebouwd worden. Hij is een rotssteen gelijk. Onwankelbaar. Op Hem vestigt men zijn hoop niet tevergeefs. En wat wordt er van die Heere beleden? Die ons alle dingen rijkelijk verleent om te genieten (vs. 17b). De Heere is een milde Gever. Zijn hand is gevuld met veel goeds. Zo heeft alles wat we ontvangen niet ten doel om het te verkwisten, maar om ervan te genieten. Nu mag dit werkwoord 'genieten' nimmer getrokken worden in het menselijke vlak en eronder verstaan worden wat we lezen van de rijke dwaas. Hij had de overtuiging: ik kan jaren onbezorgd leven en daarom

neem ik rust. Ik ga eten, drinken en vrolijk zijn. Ook mag het woord genieten niet zo uitgelegd worden dat gedacht kan worden aan de rijke man en zijn levenswijze. Wanneer het over genieten gaat, dan moet dit niet los gezien worden van de Heere. Hij is immers de Gever van alle gaven. Zijn goedertierenheid opmerken maakt klein en ootmoedig. Nu behoort tot datgene wat we genieten mogen ook onze behuizing en ons levensonderhoud. Dit moet leiden tot het belijden: wat is de Heere goed! In het licht van onze onwaardigheid wordt de Heere zeker groot en goed voor ons. We hebben immers geen van 's Heeren gaven verdiend. De portemonnee blijft bij 'bijbels' genieten niet gesloten. Men geeft met blijmoedigheid. En Paulus is de overtuiging toegedaan: de Heere heeft een blijmoedige gever lief (2 Kor. 9:7b).

Paulus heeft er nu op gewezen wat rijken met hun rijkdom niet mogen doen. In vers 18 wijst hij erop wat zij met hun rijkdom wel hebben te doen. Dat zij weldadig zijn, rijk worden in goede werken, gaarne mededelende zijn en gemeenzaam.

Wanneer we lezen van goede werken, dan moet Rome niet voor de aandacht komen. Hier wordt niet gewezen op werken die dienen tot de zaligheid, maar werken die blij geven van de liefde tot de Heere en zo tot de naasten. Die liefde moet dringen tot milddadigheid, tot mededeelzaamheid. Wat men heeft, heeft men om niet ontvangen. Geeft het ook om niet. Dit is de opdracht van de Heere. En Paulus sprekend tot de ouderlingen van Efeze zegt: zo zegt Christus: het is zaliger te geven dan te ontvangen, Hand. 20:35. Door zo te leven, met hart en hand, zal de zegen van de Heere niet uitblijven. De zegen voor dit en voor het toekomstige leven. Paulus schrijft zelfs dit sterke woord: leggende zichzelf tot een schat een goed fundament tegen het toekomstige, opdat zij het eeuwige leven verkrijgen mogen (vs. 19). Het is nodig deze woorden goed te overdenken. Dat wil niet zeggen dat Paulus tot misverstanden aanleiding geeft. Wij zijn van huis uit niet rechtlijnig in ons denken en kunnen op conclusies uit zijn. En daarbij kunnen ook de woorden van Paulus betrokken worden. De Heere Jezus, de hoogste Profeet en Leraar, geeft de grond aan voor het woord van Paulus. Weldoeden aan anderen is schatten te verkrijgen voor later. De rijke jongeling kreeg de opdracht om al zijn goederen aan de armen te geven en zo een schat te hebben in de hemel. In Matth. 25 vernemen we van de Heere Jezus dat

allen die in dit leven de hongerigen te eten hebben gegeven en de dorstigen te drinken hebben gegeven, straks het Koninkrijk beërven zullen (Matth. 25). Gulheid, gaarne geven, is geen vergeefse zaak. Maar dan dient men zonder werkboekje door het leven te gaan. De linkerhand mag niet weten wat de rechterhand doet. De evangelische plicht moet de ernst van het leven uitmaken. Door zo'n leven wordt er een goed fundament gelegd voor de toekomst. Onderzoek is geboden hoe ons leven is. Naast het heilsfundament in Christus Jezus mag deze fundatie niet ontbreken. Het is mogelijk te roemen in het eerste terwijl het tweede ontbreekt. Dan is er geen schat opgelegd voor de toekomst. Wel voor dit leven, maar verder niet. Zeker, er dient aan morgen gedacht te worden en er mag gezorgd worden. Maar het raakt alleen dit leven. Wat op de hemelse bank komt te staan

wordt eenmaal uitbetaald. Om het doen van de mens? Dat is uitgesloten. Maar wat gedaan werd uit dankbaarheid en uit liefde wordt beloond. Die beloning leidt tot de vraag: wanneer, Heere?

Ootmoed, wegcijfering van zichzelf, wordt in het leven gekend. Die houding gaat mee het eeuwige leven in. Want alles wat men verkreeg en mocht doen is genade alleen. De zonde leidt tot de Kaïnsgeest: ben ik mijns broeders hoeder? Genade dringt tot hartelijke naastenliefde, tot dienstbetoon, tot offervaardigheid. Daar genade na dit leven geheel overheerst, zal de Heere voor alles, ook voor de milddadigheid, gedankt worden en het eren van de Heere zal blijken in het voortdurend dienen in Zijn tempel.

M.C. Tanis

VERZOENING DOOR VOLDOENING

Anselmus

Tot de meer opvallende gedeelten uit de Catechismus behoren zeker ook de zondagen 5 en 6.

Het is ook u misschien wel eens opgevallen, dat deze beide zondagen met inhgehouden pas, enigermate vertraagd, de weg tot Christus bewandelen. Men zou immers toch verwachten, nu er zo veelbelovend boven staat: "Van des mensen verlossing", dat nu direct de volle rijkdom van Christus wordt voorgesteld. Dat mag nu toch wel verwacht worden na de zondagen over de wet, die gezorgd hebben voor veel duisternis en onrust.

Maar het lijkt er zelfs op, dat de weg nog verder naar beneden gaat. Op de vraag naar genade wordt geantwoord dat er betaald moet worden en dat er niemand is die dat kan. Toch zal de mens of de menselijke natuur dat moeten doen. De mens moet betalen terwijl hij dat nooit kan. Daarom kan feitelijk alleen God Zelf het probleem oplossen. Zo wordt bijna op logische wijze beredeneerd dat de Middelaar zowel God als mens moet zijn.

Meerdere hebben dat de opstellers wel kwalijk genomen. Waarom die eisen en claims, terwijl bewust over Christus nog niet wordt gesproken? Men kan toch niet over Christus spreken als over een onbekende, terwijl we weet hebben van Zijn openbaring in het Woord? IK behoeft toch niet via zon en sterrenbeelden uit te zoeken waar Amsterdam ligt, terwijl de kaart me kort en goed de weg wijst? Mis-

schien hebt u zelf deze gedachten ook wel eens gehad.

Men noemt de wijze van denken, zoals de Catechismus dat doet, "Anselmiaans". Hier wordt, zo denken velen, aan de menselijke redenering teveel waarde gehecht. Om het met een moeilijk, maar toch bekend woord aan te duiden: het is scholastiek, wat we hier vinden.

Anselmus van Canterbury heeft in de Middeleeuwen nieuwe impulsen gegeven aan de verzoeningsleer. Als het over verzoening gaat, denken heel veel theologen dat de mens het is, die verzoend moet worden. De mens moet in de weg van berouw het eens worden met God. Of de mens gaat gebukt onder een schuldgevoel en nu openbaart Christus hem de liefde Gods. God behoeft niet verzoend te worden, want er is geen toorn in God.

Maar moet God niet verzoend worden? Is dat niet de kern van de zaak? Daar heeft de reeds genoemde Anselmus de nadruk op gelegd. Er moet verzoening naar God toe plaats vinden. Er moet aan God een prijs betaald worden. Deze gedachten liggen helder uitgedrukt in de zondagen 5 en 6. De vraag is: Was de weg van het recht en van de betaling aan dat recht noodzakelijk? God kan toch, zegt men wel, zonder meer vergeven? Is God werkelijk die harde schuldeiser, Die het onmogelijke vraagt, ja, Die zelfs Zijn eigen Zoon laat sterven?

Anselmus wil in zijn bekende boek (Waarom werd God mens?) aantonen

dat er absoluut geen andere weg kon bestaan. Zijn tegenpool, Duns Scotus, ook levend in dezelfde tijd, was daarentegen van mening dat de kruistheologie niet alleen overbodig was, maar zelfs getuigde van willekeur. Vele bekende theologen waren het met Anselmus eens: er is geen andere weg dan de weg van de menswording van de Zoon van God. We kunnen dan de namen noemen van mensen als Beza, Voetius en John Owen. Anderen gingen niet zover; ze meenden dat er niet van absolute noodzaak kon worden gesproken, maar wel dat het hoogst passend was dat het zo ging zoals het is gegaan (Augustinus en Calvijn).

Kenmerkende gedachten voor Anselmus en eveneens voor ons leerboek zijn de volgende: de zonde is van een buitengewoon ernstig en zwaar gewicht. De zonde "zo maar" vergeven is schending van de Goddelijke rechtsorde. Zou er niet werkelijk een rechtsgang bestaan, dan heerste de wanorde, dan loopt alles uit op de chaos, dan regeert de willekeur. Daarom moet er wel voldaan worden aan het recht van God. God kan dus twee dingen doen: Hij kan òf de zonde straffen òf voldoening aanvaarden uit een andere bron. Omdat nu Christus zorgt voor voldoening, heeft Zijn offer een oneindige waardij. Hij is immers Gods Zoon.

Praktijk

U denkt wellicht dat dit een theologische kwestie is. Toch is dat niet het geval. Het gaat hier om een zaak van groot praktisch gewicht. Niet alleen moderne theologen, maar ook veel christenen uit het heden krijgen hier duidelijk schriftuurlijk onderwijs.

Het is trouwens niet zo, dat hier vanuit de menselijke rede (het denken) wordt gedacht; de gehele opbouw bestaat uit Bijbelse elementen.

Het zou kunnen dat ook in uw leven deze wezenlijke lijnen ontbreken. Althans, in het spreken van veel eigentijdse christenen gaat het om andere dingen. Niet de lijn van deze zondagen, maar die van het gevoel bepaalt het geloof bij velen. Hebben we er een goed gevoel bij, dan dromen we van de hemel. Het geloof steunt voor velen op zaken als stichting en ernst, op wetwerken en menselijke vroomheid. In koor zal vrijwel iedereen spreken over God als over een God van liefde. Tegenstanders van de verzoening door voldoening wijzen op de gelijkenis van de verloren zoon; daarin wordt toch ook geen enkele vorm van betaling gevraagd? Zo kunnen velen niet leven met de gedachte dat de zonde zo loodzwaar en ernstig is.

Moeten we er zo zwaar aan tillen? De bekende klacht tegen de prediking! We kunnen het nauwelijke verdragen dat God zou toornen en dat Hij een verterend vuur is.

Deze genoemde Anselmus heeft eens de gevleugelde en bekende woorden gesproken: Gij hebt nog nimmer beseft hoe zwaar de zonde is. De moderne mens zoekt warmte in een kille wereld, hij zoekt veiligheid in onveilige situaties, hij moet juist verlost worden van al zijn schuldgevoelens.

Als u ook zo denkt, moet u wel beseffen dat de Catechismus, een van onze kerkelijke Belijdenisgeschriften, een heel andere toon aanslaat. Is ons leerboek eng en benauwd? O nee, de naam van Christus klinkt heel erg ruim. Dat verwijt mag u onze vaders nooit maken. Er staat: "Onze Heere Jezus Christus, Die ons van God tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en tot een volkomen verlossing geschonken is".

Goed, een inderdaad ruime verkondiging, maar wel een lange omweg. Geloof toch direct zonder omwegen in Christus. Dat wil de Catechismus ook, maar via een zekere en een gefundeerde weg. Het gevaar van het klimmen over de muur is levensgroot aanwezig, zoals Bunyan aantoonde.

Neem nu de eis van betaling: God wil dat aan Zijn gerechtigheid genoeg geschiede.... Daarom moeten wij volkomen betalen. Er zijn er toch ook anderszids velen (geweest), die hier geen onbekende weg zien. Men kreeg te maken met de rechtvaardige eisen van Gods recht. Zo hebt u het ook gevoeld? Volkomen betalen en zuiver voor God staan, dat mag de Heere van ons eisen. En zodoende gaat de weg onverhoopt de diepte in. Natuurlijk zult u in die omstandigheden geweten hebben dat het in de Bijbel staat: Christus verlost van de vloek der wet. Maar u wist dat net eerder, zoals de discipelen bij het kruis konden weten dat alles goed zou komen, terwijl die wetenschap hen niet kon troosten. Weten en weten is twee. Zo komt de Catechismus in uw nood, in uw vragen naast u zitten en wil u leiden tot Christus. En, nu die eis tot betaling klonk, moet u, zo zegt de Catechismus, oppassen voor een groot gevaar, namelijk dat u niet denkt zelf te kunnen voldoen. Daarom worden de eisen zwaar aangedraaid. Zo, dat u niet zult vluchten in uw eigen werkheiligheid, in de werken der wet, zoals Paulus zegt. Wij kunnen zelf in generlei wijze betalen. Maar wat moeten we dan? Op dit punt gaat het leerboek consequent heenwerken naar de Heere Jezus, Die God en mens is.

Maar dat moet verklaard worden. Hij moet mens zijn, om in uw plaats, in uw natuur te kunnen gaan staan. Hij moet God zijn, omdat u het niet kunt en omdat alleen Goddelijke hulp een Goddelijke prijs op tafel kan leggen.

Had nu de Catechismus direct al snel de naam van Christus genoemd, dan zou u de diepte en de hoogte van Zijn heerlijke bediening, van Zijn Persoon en van Zijn werk, niet zien. Juist door deze uitdieping van Gods gerechtigheid wordt de genade veel meer overvloedig. Daar moet het wel om gaan. Op school gaat het ook zo: kinderen krijgen niet het antwoord op de som direct erbij geschreven, maar ze moeten zelf gaan leren hoe ze het antwoord kunnen vinden.

Het zou toch heel nuttig en opbouwend zijn, als we dit onderwijs ter harte zouden mogen nemen. Ten eerste om op die wijze bewaard te worden voor bedrog. Ten tweede omdat daardoor de verlossing en de liefde Gods groter en sterker wordt.

Zonder dit blijven grote delen van Gods Woord voor ons onverstaanbaar. Zonder dat hebben we, als we eerlijk zijn, weinig begrip voor Paulus. Zonder dat hebben we helaas een verkeerd Godsbeeld. Het beeld van God, slechts als de Liefdevolle, heeft de massa juist niet behouden bij de dienst van God. Dat beeld was niet te rijmen met alle noden en rampen, die er in de wereld plaats vinden. Vanuit het recht van God worden juist heel veel zaken doorzichtiger en duidelijker.

Hoe is dat nu met u?

Hebt u het rijke en volle antwoord reeds gehoord: Onze Heere Jezus.....? Of kunt u misschien nog best wel buiten Hem uzelf op de been houden? U hebt "gelukkig" niet al te veel last van zware aanvechtingen, enz. De ene dag gaat het goed, de volgende gaat het minder. Maar die volheid in Christus vindt u niet bij uzelf. Veler geestelijk leven kwakkt en is tobberig en mistig. Ons leerboek zegt u dan dat er oorzaken zijn. U denkt het zelf in orde te kunnen maken, maar dat kan nooit. Hij kan die prijs der ziele, dat rantsoen aan God in tijd noch eeuwigheid voldoen. Daarom is de prediking van Heidelberg zo nodig. Er moet volkomen betaald worden. Niet alleen u moet met God verzoend worden, maar omgekeerd moet een heilig God ook vrede vinden met u, zoals u als goddeloze in uzelf bent. Volg biddend die weg van de Catechismus. Dan zult u ook dat heldere en zekere antwoord persoonlijk mogen uitspreken, in waarheid: Mijn Heere Jezus Christus! Nog wel van God geschonken! Laat de prediking niet zwichten voor

de wens, die reeds Israel in de dagen van Jesaja uitte: Schouwt ons niet wat recht is; spreek tot ons zachte dingen; schouwt ons bedriegerijen (30:10). Het is waarlijk niet een kwestie van accenten. Het gaat om leven en dood. Zeg ook niet tot onze Heidelbergers dat het ook wel anders kan.

Zeker zal niet ieder op dezelfde manier kunnen spreken over deze lessen, zoals de Catechismus dat doet. Daarin is de Heere geheel vrij. Maar de prediker moet het zo wel brengen.

EN gelukkig, terwijl de Catechismus ons allerlei eisen voorhoudt, zien we toch reeds door de mist de Zon doorbreken. Ook in deze zondagen wordt er toch al gesproken over een Midde-

laar en Verlosser (vraag 15). Het voorname is: Gods kerk wordt uiteindelijk niet gedreven door angst voor deze rechtvaardige God. Nee, als het goed is, heb ik de Heere in al Zijn deugden lief, ook in Zijn recht en heiligheid. De weg van Christus wordt ook in Gods Woord niet anders getekend: "Daarom, komende in de wereld, zegt Hij: Slachtoffer en offerande hebt Gij niet gewild; brandoffers voor de zonde hebben u niet behaagd. Toen sprak Ik: Zie, Ik kom ... om Uw wil te doen, o God" (Hebr.10:5v).

P. Roos

enigszins teleurgesteld met het OT uit. Niet dat ze niet voorkomen. Zeer zeker wel. Maar over een periode van ruim 2000 jaar tel ik in het OT ongeveer 10 wonderen van genezing! Ik noem even de bekendste geschiedenissen: op het gebed ontvangt de onvruchtbare Hanna haar zoon Samuël; in de weg van een wonder wordt Sara zwanger en baart Izaäk; de melaatse Naäman wordt na zevenmaal wassen in de Jordaan gezond; Hizkia's leven wordt op het gebed met 15 jaar verlengd; de opwekking uit de doden van het zoontje van de weduwe van Sarfat door de profeet Elia.

Met de komst van de Heere Jezus op aarde en de aanvang van het NT wordt opeens alles geheel anders. Hoewel de Heere Jezus in zijn eerste 30 levensjaren geen genezingswonderen heeft gedaan, is er vanaf Zijn eerste openbare optreden in Israël sprake van een grote omslag. Jezus geneest veel, heel veel mensen. Zoveel zelfs dat Johannes aan het einde van zijn Evangelie de zucht slaakt, dat de wereld het aantal boeken, waarin alle wonderen beschreven zijn, niet kan bevatten (Joh 20,30 en 21,25). De NT-schrijvers hebben onder leiding en inspiratie van Gods Geest dus een kleine selectie gemaakt. Opvallend is de verhouding tussen het aantal wonderen van Jezus en het aantal woorden van Jezus. In de Evangelien is het aantal wonderen ver ondergeschikt aan het aantal preken. Vooral Johannes (!) spant wat dat betreft de kroon. Hoewel hij van de vier evangelisten het grootste Evangelie heeft geschreven en volgens zijn eigen woorden van bijkans ontelbare wonderen op de hoogte is geweest, beschrijft hij maar 4 wonderen van genezing! Het is dus niet teveel gezegd, wanneer we concluderen dat de Bijbel in het licht van wat er allemaal tijdens Jezus' leven gebeurd is, in de berichtgeving van Jezus' wonderen uiterst sober is.

Eén van Zijn genezingswonderen trekt nogal de aandacht; de genezing van de lamme in Bethesda. In dit vertrek lagen vele zieken te wachten op het afdalen van een engel uit de hemel, die het water aanroerde. De eerste die in het water sprong, werd direct genezen! Jezus passeert al deze zieken en geneest deze lamme, die voor de ontmoeting met Jezus en na het verrichten van het wonder niet eens weet wie Jezus is (Joh 5,13)! Er zijn ook vele zieken die Jezus niet heeft genezen, bijvoorbeeld vanwege hun ongeloof (Luk 4,23-27), maar soms ook om een onverklaarbare reden. Hoe zit het

GEBEDSGENEZING

Zo te merken aan het aantal vragen en opmerkingen van verschillende kanten is de advertentie in het RD van jongstleden zaterdag 24 maart aan de aandacht van de meeste gemeentelieden niet ontsnapt. In deze advertentie meldt een dankbare familie Vlot uit Bleskensgraaf de genezing op het gebed van een vrouw en moeder, die ruim 17 jaar (!) chronisch ziek is geweest. Zaterdag 31 maart jongstleden werd in de Evenementenhal te Gorinchem een dankdienst belegd. Ook via andere kanalen bereikte dit bericht verschillende van ons. Niet in het minst via de schipperswereld. Zowel ouderen als jongeren stelden de vraag hoe deze gebeurtenissen in het licht van Gods Woord geduid moeten worden. Hoewel de advertentie hierover niet rept, vermeldt de familie in een interview in de streekkrant van de Alblasserwaard (*Het Kontakt* 15 maart 2007) dat dit wonder tijdens een gebedsgenezingsdienst op zondagavond 4 maart onder leiding van ds. Jan Zijlstra uit Leiderdorp heeft plaatsgevonden. Hoewel ds. Jan Zijlstra in Nederland zeker niet de eerste is die genezingsdiensten belegt (ik denk bijvoorbeeld aan Johan Maasbach, die ondermeer in Den Haag en Dordrecht een gemeente heeft en in deze hoek thuishoort), is ds. Jan Zijlstra is binnen de evangelische wereld de laatste tijd zeer bekend geworden. Nog vrij recent heeft een bekende vertegenwoordiger van de evangelische beweging, dr. W.J. Ouweneel in ondermeer zijn boek *Geneest de zieken!* een lans voor hem gebroken. Ouweneel voert eveneens een krachtig pleidooi voor diensten van genezing. Ds. Jan Zijlstra maakt deel uit van een wereldwijde beweging waarbinnen iemand

als T. Joshua uit Nigeria een bekende naam is. In dit artikel concentreer ik mij vooral op gebedsgenezing en de Bijbel. In D.V. het volgende artikel zal ik op Jakobus 5,13-18 ingaan.

Hoe spreekt de Bijbel over genezing?

Wie de Bijbel openslaat en zijn aandacht richt op ziekte en genezing in de Bijbel, wordt direct getroffen door een aantal duidelijke bijbelse noties. Allereerst vertelt de Bijbel onomwonden dat ziekte, verdriet, pijn en sterven direct gevolgen van onze zondeval zijn. De gebrokenheid van ons leven is het resultaat van ons verbreken van de relatie met onze Schepper. Deze lijn wordt vanuit Genesis 3 in het OT doorgezet en komen we bijvoorbeeld ook in Exodus 15, 26vv. tegen. Ook in dit gedeelte legt de Heere nadrukkelijk een verband tussen ongehoorzaamheid (zonde) en ziekte. Tegen deze donkere achtergrond valt het des te meer op dat de Bijbel ook op een zeer troostvolle wijze tot zieken spreekt. Wie denkt dan niet aan Psalm 103? In deze psalm spreekt de Heere middels de dichter op een ontroerende wijze over Zijn ontferming over zieke mensen: 'Die al uw ongerechtigheid vergeeft, Die al uw krankheden geneest....' (Sla ook maar eens de Ziekentroost en het Gebed voor kranke en aangevochten mensen (achterin uw Psalmboek) open en ook daar worden troostvolle bijbelwoorden aangereikt.) Zowel de bittere werkelijkheid van onze zonde en de directe gevolgen van onze zonden, als ook de troostvolle prediking van vergeving en genezing hebben een grote plaats in het OT. Wie echter in het OT naar concrete gevallen van wonderlijke genezingen gaat zoeken, komt toch

bijvoorbeeld met de verlamd geboren man, die dagelijks aan de Schoone Poort van de Tempel zat te bedelen, dus ook tijdens Jezus' leven. Die meerdere malen door deze poort de tempel heeft betreden en hem dus ook heeft gezien? De lamme wordt echter pas in Hand 3,1-10 door Petrus en Johannes genezen!

Uit Jezus' openbare optreden en de wijze waarop Hij mensen geneest, vallen een aantal kenmerken op:

- de wonderen gebeuren spontaan en ongeorganiseerd
- de genezing is onmiddellijk en volkomen
- over de genezing zelf bestaat geen discussie, zelfs niet onder Jezus' tegenstanders
- Jezus is in staat om op afstand zieken te genezen
- Kenmerkend voor deze wonderen is rust en stilte; dus geen theater, reclame en show
- Jezus gebiedt meerdere malen om over het wonder te zwijgen
- Wonderen staan voor Jezus nooit op zichzelf, maar altijd in het teken van het Koninkrijk der hemelen en ondersteunen zijn prediking

Wonderen in de nieuwtestamentische gemeente

Het valt op dat Jezus zijn macht om te genezen niet voor zichzelf houdt, maar ook aan anderen overdraagt. Allereerst aan zijn discipelen (Matt 10,7-8) en later aan nog eens 70 andere discipelen (Luk 10,1-24). Vlak voor zijn hemelvaart draagt Jezus aan zijn discipelen de prediking van het evangelie aan alle volken op (Markus 16,15-20). Zij worden van discipel apostel, dwz. als oog- en oorgetuigen van Jezus heilswerk op aarde mogen zij het Evangelie aan de wereld brengen. Deze opdracht gaat vergezeld met de belofte dat er tekenen zullen volgen (16,17). Markus vermeldt in het laatste vers (16,20) van zijn Evangelie de vervulling van deze belofte. Opnieuw staat dat markante woord 'volgen' centraal, maar dit woord wordt dan ook nader uitgelegd: de tekenen bevestigen het Woord! Het valt dus op dat er niet staat alle gelovigen doen tekenen, maar deze tekenen zullen alle gelovigen volgen. Het tweede dat opvalt is dat de gelovigen niet over de tekenen beschikken, integendeel 'de Heere wrocht mede en Hij bevestigde het Woord door tekenen!' God beschikt over het wonder en stelt deze tekenen/wonderen ten dienste van het Woord. In de nieuwtestamentische periode nemen de apostelen een bijzondere

plaats in de eerste gemeente in. Hun gezag staat onomstotelijk vast. Zij leren met gezag en autoriteit en genieten veel aanzien. Door de handen van de apostelen geschieden wonderen en tekenen (Hand 4,29-33 en 5,12). Paulus, 'de dertiende apostel', verricht ook veel tekenen en wonderen en typeert deze als *de tekenen van een apostel*' (2 Kor 12,12). Wanneer Tabita ernstig ziek wordt, proberen de discipelen in haar omgeving niet eerst zelf een gebedsgenezing te bewerken, maar ze roepen een oudste en ontbieden de apostel Petrus, die hiervoor speciaal uit Lydda moet overkomen (Hand 9,36-43). Aan het verrichten van tekenen en wonderen is een apostel herkenbaar (Hebr 2,3-4). Keer op keer valt op dat deze tekenen ten dienste van het Woord, van de prediking staan en door een apostel worden verricht. Overigens laat het NT ook een andere kant zien. Zo wordt Paulus tijdens zijn Evangelieprediking ziek, maar niet door een gebedsdienst genezen. Timotheüs lijdt aan kwalen en wordt niet door Paulus op het gebed genezen, maar door Paulus naar de middelen verwezen (1 Tim 5,23). Paulus moet zijn medecollega Trofimus ziek in Milete achterlaten, terwijl Trofimus Paulus ongetwijfeld tot goede dienst in verbreiding van het Evangelie is geweest (2 Tim 4,20). Paulus organiseert echter geen gebedsgenezingdienst! (Wat betreft de bijbelse gegevens in Jakobus 5,13-18, deze wil ik in een apart artikel behandelen.)

Wonderen vandaag

Ook vandaag gebeuren veel wonderen. Wonderen van genezing waarvoor de artsen geen enkele verklaring hebben. Wonderen verricht door bijvoorbeeld Jomanda die absoluut niet in de naam van Jezus mensen geneest. Het verwondert ons eigenlijk niets. Lezen we al niet in Exodus 7 dat ook de tovenaars van Farao wonderen verrichten. Heeft de Heere Jezus zelf dit niet aan ons verteld (Matt 7,22-23 en Matt 24,23-26)? Echter ook in de christelijke gemeente en onder ons gebeuren wonderen. In de ruim 3,5 jaar dat ik nu de gemeente mag dienen heb ik van zeer dichtbij wonderen op het gebed gezien. Verschillenden onder ons weten ook van wonderen in hun directe omgeving, familie, of zelfs gezin. Wonderen gebeuren vandaag dus ook. Tegelijk moet ook worden geconstateerd dat de Heere veel gebeden om genezing niet verhoort. In de afgelopen jaren zijn in onze gemeente verschillende mensen ziek geworden en uiteindelijk overleden. Wat is er gebeden, gesmeekt en geroepen

om genezing! Toch ging het ziekteproces door en kwam iemand uiteindelijk te overlijden.

Wat te doen als dit nu voor u geldt? Met deze vraag betreden we een teer terrein. Het zal je kind maar zijn, die ernstig en chronisch ziek is en voor wie de artsen geen behandeling meer kunnen bieden. Of je bent het zelf. In de loop van de jaren heb je alle middelen geprobeerd, artsen en ziekenhuizen afgelopen, misschien wel in het buitenland geweest, maar niets hielp. Op een dag wijst iemand in je directe omgeving op de genezingsdiensten van ds. Jan Zijlstra. Verschillende mensen weten van anderen die ook zijn geweest en hierbij baat hebben gehad. 'Nee' zeggen wordt nu steeds moeilijker. Trouwens baat het niet dan schaadt het toch niet! Toch maar eens een keer kijken, je weet immers maar nooit? Op dus naar Zijlstra! Wat treft u dan aan?

'Er waren naar schatting 250 mensen aanwezig. De dienst begon op zondagavond om 19.00 uur met veel zingen. Veel opwekkingsliederen, goed begeleid. Opvallend was dat bij verschillende liederen drie mooie jonge meiden, gekleed in strakke, glimmende, zilverkleurige pakjes op het podium stonden te dansen en met vlaggen te zwaaien. Het zingen duurde lang. Pas na een half uur begon het optreden van Jan Zijlstra. Hij heette welkom, sprak toe, bad, las uit de Bijbel en hield een preek (ziekte komt van demonen, God wil niet dat zijn kinderen ziek zijn). Dit alles afgewisseld met zingen. Daarna sprak hij uitvoerig over zijn vele plannen, waaronder het organiseren van tournees en het uitgeven van een fullcolour magazine. Voor die plannen was heel veel geld nodig. Met grote nadruk werd ons op het hart gebonden toch vooral te geven voor het koninkrijk van Jezus Christus. Het liefst door het invullen van een machtiging voor een maandelijks bedrag. De machtigingskaarten hadden we bij het binnenkomen al gekregen. (...) Het was inmiddels al later dan 21.00 uur, toen het eigenlijke genezen begon. De videocamera werd aangezet. (...) Steeds vroeg Zijlstra eerst of zij geloofden in Jezus Christus en hun leven aan de Heere hadden gegeven. Vervolgens informeerde hij naar de kwaal, raakte het zieke lichaamsdeel aan of legde zijn handen op hun hoofd. Wanneer de vraag 'geloof je dat God je kan genezen?' bevestigend werd beantwoord, begon hij luidkeels te bidden en op bevelende toon de ziekmakende geest te zeggen dat die uit moest gaan. Talloze malen herhaalde hij de woorden 'in de naam van

Jezus' en vanuit de zaal werd dit mee gepreveld. Achter elke patiënt stond iemand voor de veiligheid, om hem op te vangen wanneer hij eventueel zou vallen. (...) Ook was er een jongen van ongeveer tien jaar, die samen met zijn moeder naar voren kwam. De jongen liep wel, maar zijn moeder vertelde dat hij door een spierziekte weinig kracht in zijn benen had. Zijlstra sprak over de jongen een gebiedend gebed uit. Vervolgens beval hij de jongen: "Vooruit, ga lopen, ga rennen, in de naam van de Jezus! Schiet op, ren eens heen en weer door die zaal." Toen de jongen aarzelde, gaf hij hem een duwtje. Vervolgens liep de jongen inderdaad op een drafje heen en terug. Er klonk applaus en 'halleluja'. Vervolgens werd ook de jongen – net als de eerdere patiënten – meteen door iemand van het opvangteam meegenomen de zaal uit.'

(Overgenomen uit: H. ten Brinke & J.W. Maris (e.a.), *Meer dan genoeg* 3e druk (Barneveld, 2004), pp. 105.

Ik denk dat dit verslag voor zichzelf spreekt....

Mits men maar gelooft...

Laat ik voorop stellen dat ik zelf ook geloof dat er tijdens de genezingsdiensten van ds. Jan Zijlstra wonderlijke dingen gebeuren. Echter door wie worden deze wonderen verricht? Dat iemand tijdens het verrichten van het wonder Jezus' naam aanroept, zegt mij nog helemaal niets. Ook dat is al oud. De zonen van Sceva, een joodse overpriester durfden dit ook te doen. Totdat de duivel hen ontmaskerde (Hand 19, 13-20). Wanneer iemand een wonder verricht is de reactie van de omstanders op dit genezingswonder bijna altijd dezelfde: 'Het werkt, dus het is echt waar!' Wat is dan waar?! Wel, in dit geval de boodschap van ds. Jan Zijlstra. Wat is die boodschap, die prediking dan eigenlijk? We hebben gezien dat de Bijbel een nauwe relatie tussen het verrichten van wonderen door de prediker en zijn prediking legt. Dit is tevens een criterium waaraan wij vandaag wonderen van predikers mogen toetsen. Ook de wonderen verricht door ds. Jan Zijlstra en zijn prediking zijn aan het criterium van Gods Woord onderworpen. Trouwens, geldt juist nu niet: 'Beproef de geesten of zij uit God zijn?!'

Ook ds. Zijlstra heeft verschillende mensen, die ernstig ziek waren onder zijn handen gehad, maar die niet genezen werden. Noch de website van de gemeente van Zijlstra, noch het magazine van deze gemeente, noch Zijlstra zelf maakt hiervan gewag. Dit geeft te denken! Integendeel, op alle

aankondigingen die ik onder ogen heb gehad wordt de stellige indruk gewekt dat de wonderen op afroep beschikbaar zijn, mits men maar gelooft.... (Dit klinkt ook door in het geciteerde opwekkingslied 464 in de RD-advertentie 'Niets is onmogelijk voor wie gelooft in Hem.' Zeker het zijn Bijbelse woorden, maar bedoelt de Bijbel dit?!) Voor wie gelooft, is genezing beschikbaar. Hiermee word ik wel op mijn eigen geloof teruggeworpen. Wat als ik niet word genezen, terwijl ik wel biddend naar de dienst van ds. Zijlstra ging? Schiet mijn geloof dan tekort? Heb ik te weinig of verkeerd gebeden? Er zijn situaties waarvoor wij geen verklaring, noch oplossing hebben. Die ondanks dat ze in het gebed aan de Heere worden voorgelegd ook niet veranderd worden. Hier stuiten wij op Gods vrijmacht; Zijn soevereiniteit.

Gods vrijmacht, de soevereiniteit van God. Dit fundamenteel bijbels belijden wordt in Zijlstra' prediking helaas gemist. God laat zich niet beschikbaar stellen aan de willekeur van een stervend menskindje. In zijn doen en laten is God vrij; ook vrij om hierover aan ons iets of niets te verhalen, laat staan zich tegenover ons te verantwoorden! Gods vrijmacht, soevereiniteit, daar struikelden in een lang vervlogen verleden de vrienden van Job ook al over. Volgens zijn vrienden heeft Job tegen God gezondigd en wordt hij daarom nu door God gestraft. Echter de Heere komt hierop later terug en bestraft deze vrienden, omdat ze een verkeerd beeld van God hebben geschetst. Hiermee raak ik een wezenlijke notie in de prediking van ds. Jan Zijlstra. 'Ziekte komt van de demonen, God wil niet dat zijn kinderen ziek zijn.' Hoewel Zijlstra natuurlijk geen boodschap heeft aan de troost van Zondag 9 en 10, wil ik hieruit toch een paar woorden citeren: 'dat loof en gras, regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, spijze en drank, gezondheid en krankheid, ..., niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand ons toekomen.'

Hier botsen dus twee godsbeelden. Zijlstra's god, die niet wil dat zijn kinderen ziek zijn en op commando hen geneest, mist ze maar geloven en mijn God en Vader (Zondag 9 en 10), die Zijn kinderen (dus misschien ook mij!) ziek laat worden. De troost van dit belijden voor mij is dat ik in mijn ziekte me mag wenden tot mijn God en Vader, die mij genezen kan, maar in zijn Vaderlijke zorg en liefde mij niet altijd genezen wil. Ook dat laatste is troost! Al begrijp ik Vader niet, zelfs met de vragen en de worstelingen, de pijn en

het verdriet kan en mag ik nog blijven schuilen bij het hart van mijn God en Vader. Hij laat mij niet in de kou staan, omdat ik niet geloof (vgl. Markus 9,14-29). Zij die hiervan weten, weten ook uit ondervinding (of moet ik zeggen: beleving) de diepe betekenis van Paulus' woorden: 'U is uit genade gegeven in de zaak van Christus, niet alleen in Hem te geloven, maar ook voor hem te lijden....'(Fil 1,29)' Het lijden is dan geen vijand, geen zaak van demonen, maar een genadegift Gods. Genade om te lijden! Door God verwaardigd om een deel van Jezus' kruis te dragen! Terwijl mijn ziekbed misschien overgaat in een sterfbed, terwijl ook mijn hart van nature hieronder niet wil buigen, toch genade ontvangen om God te danken voor mijn ziekte. Deze bijbelse notie staat haaks op de beleving van onze tijd, waarin geen plaats meer is voor het lijden. Een maatschappij waarin gezondheid op nummer 1 staat. Waarin ook in de kerk de beleving van het kruisdragen en de navolging van Christus in het lijden aangevochten wordt door een godsdienst die het kruis verwerpt en nu al in een extatische overwinning roes leeft. Maar ook een tijd waarin ik als predikant mensen in een huiskamer, op een ziekbed of in een psychiatrische inrichting ontmoet die biddend, worstelend Jezus' woorden dagelijks toeëigenen: 'Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf. Hij neme zijn kruis op en volge Mij!' Dan liever met een hart vol vragen en gebeden onder het (soms loodzware) kruis achter Jezus aan dan zonder kruis en vertrouwend op mijn geloof moederziel alleen dit tranendal door.

Voor dit artikel heb ik verschillende bronnen geraadpleegd. Wie hierover meer wil lezen, verwijs ik naar een bundel onder redactie van ds. H. ten Brinke & prof. J.W. Maris, *Meer dan genoeg* 3e druk (Barneveld, 2004). Deze bundel gaat over het charismatische gedachtegoed (zie volgende keer). Hoewel de auteurs de NBG-vertaling hanteren, trekken zij op een evenwichtige en duidelijke manier bijbelse lijnen; ondermeer over het onderwerp 'gebedsgenezing'. Zie verder ook drs. A.A. Teeuw, *Genezing op het gebed?* (Heerenveen, 2002).

C.P. de Boer

"Onze Heere Jezus Christus zal in de laatste tijd het joodse volk met Zijn genadige en machtige hand bekeren. Hij zal hen in Zijn verbond en zalige gemeenschap herstellen en al hun zonden en ongerechtigheden wegdoen. (...) Hij zal in hun harten werken een waarachtig geloof, waardoor zij Hem als hun Verlosser en Messias zullen aannemen. Dan zal Hij met Zijn dierbaar bloed Jacobs zonden en ongerechtigheden geheel afwassen en die van hen afwenden door een genadige verzoening. Hij zal die geheel vergeven en ze voortaan niet meer gedenken. (...) Dit zal het grootste werk zijn en de heerlijkste verlossing der kerk, die ooit op deze wereld gezien is. Dan zal Christus Zijn genade en heerlijkheid in Zijn kerk laten schijnen, veel meer dan ooit tevoren. Joden en heidenen zullen samen onder Zijn scepter buigen en Zijn Koninkrijk zal in een zodanige gezegende, voorspoedige en geestelijke staat zijn, als voorheen op aarde nog nooit gezien is. Zo zullen alle Godsspraken van de profeten die over de laatste staat van de kerk handelen dan in haar meest volkomen kracht vervuld worden..."

Aldus de 18^e-eeuwse ds. Theodorus van der Groe in een biddagpreek in zijn gemeente Kralingen. Woorden waarin iets blijkt van zijn hoop op een geestelijk herstel van het volk van de joden. De tekst voor deze preek is genomen uit Romeinen 11, waar de apostel Paulus spreekt over de toekomstige zaligheid van Israël [11: 25, 26].

Je zou kunnen vragen: wat moest die plattelandsdomeen uit dat kleine veendorpje onder de rook van Rotterdam met zulke weidse perspectieven? Kon hij zich niet veel beter beperken tot de kleine en grote noden van zijn eenvoudige bevolking? Wat dreef hem om de lijnen uit zijn tekst zo ver door te trekken? Was het wel reëel om zulke hoge verwachtingen te hebben van een volk dat, zeker nog in die tijd, volop in de verstrooiing leefde. En dat van de Christus der Schriften niets wilde weten? Waren het geen overspannen dromerijen die hem tot deze woorden in vervoering hadden gebracht? En dan ook dit nog: als ze al waarheidselementen bevatten – wat is er inmiddels van uitgekomen? Toch zeker niets, of nauwelijks iets... Of ligt het toch anders?

De vraag zou ook nog kunnen klinken of de domeen van Kralingen een eenling was in zijn tijd. En of er ook nog

anderen waren die zulke verwachting hadden aangaande de toekomst van Israël. Wie op zoek is naar een antwoord op die vraag, hoeft sinds enkele maanden niet lang meer zonder dat antwoord te blijven. Aan de Leidse Universiteit promoveerde namelijk onlangs de hervormde domeen M. van Campen en wel op een onderzoek naar de visies op de joden in de vaderlandse kerk van de 17^e en 18^e eeuw. Zijn boek, een omvangrijk werk van meer dan 650 pagina's, behelst een vrijwel compleet overzicht van de opvattingen over het joodse volk, zoals die klonken vanaf de kansels in de nationale gereformeerde kerk van die dagen. En niet alleen vanaf de preekstoelen op zondag, maar ook zoals ze terug te vinden zijn in de talrijke religieuze geschriften die in die twee eeuwen gepubliceerd werden.

He gereformeerde protestantisme kende in die tijd twee hoofdstromingen, genoemd naar hun voormannen: de voetianen en de coccejanen. Wat blijkt? In beide stromingen was de aandacht voor het joodse volk meer regel dan uitzondering. En in beide leefde bij menig een de hoop op een geestelijk herstel van de joden, te weten een erkenning van Christus als de Zaligmaker. Die bekering van de joden werd gezien als een gebeurtenis aan het einde van de tijden, een gebeuren die met groot verlangen tegemoet werd gezien. Op onderdelen was er wel verscheidenheid van gevoelens, maar vanaf veel kansels klonken zowel in de gebeden als in de prediking woorden van hoop en uitzien. Vooral de al aangeduide woorden van Paulus in Romeinen 11 dienden als basis en kroongetuige van deze op de Bijbel gebaseerde verwachting. Daarom werd dit thema niet overgeslagen in de prediking. Het behoort immers bij het overgeleverde Woord van God!

Ds. M. van Campen heeft een buitengewoon interessante studie gepubliceerd. Naast dit deel II zullen binnenkort ook de delen I en III verschijnen. Daarin wordt aandacht gegeven aan de gereformeerde visie op de joden in de 16^e respectievelijk de 19^e eeuw. Al met al wordt hier een schat aan informatie geboden. Van belang voor ieder die de zaak van Gods Koninkrijk ter harte gaat. Ik ben er van overtuigd dat er nog steeds bijbelse gronden zijn om hoop voor het volk Israël te koesteren. Daarom is een boek als dit van belang. Het is de taak van de christelijke kerk

om Israël tot jaloersheid te verwekken. Want als hun verwerping de verzoening is der wereld, wat zal hun aanneming zijn, anders dan het leven uit de doden [Rom. 11: 15]?

In dezelfde tijd als ds. Van der Groe, leefde de Amsterdamse domeen Petrus Curtenius. Ook hij preekte eens over Rom. 11: 25 & 26. In januari 1976 verscheen deze leerzame preek in de zogenaamde Reveilserie (nummer 121). In zijn boek geeft ds. Van Campen er jammer genoeg geen speciale aandacht aan. Ik lees in die prachtige preek onder meer het volgende: "Dit gehele Israël zal zalig worden. Duidelijk staat dit tegenover de verharding, die voor een deel over Israël gekomen is. Dus kan het zalig worden van gans Israël niet anders betekenen, dan dat zij van het oordeel der verharding verlost zullen worden. Zij zullen overtuigd worden van de waarheid van het Evangelie, om zich aan Christus te onderwerpen door geloof en bekering. (...) Het is geen wonder dat wij al de omstandigheden van het herstel van de Joden niet kunnen bevatten, daar Paulus zelf er over moet uitroepen: O, diepte des rijkdoms... Maar omdat het wonderlijk is in onze ogen, zou het daarom in de ogen des Heeren wonderlijk zijn? De zaak, hoe wonderlijk ook, blijft niettemin zeker. Het zou de grootste ongerijmdheid zijn, iets dat alle blijken heeft van een goddelijke openbaring, niet te willen geloven, omdat er nog duistere dingen in zijn. God Zelf noemt het immers een verborgenheid. Het is onze plicht in dit getuigenis ernstig te berusten, de vervulling met nederigheid te verwachten en verder de wijze en de middelen aan de goddelijke voorzienigheid over te laten."

N.a.v.: Dr. M. van Campen, *Gans Israël. Voetiaanse en coccejaanse visies op de joden gedurende de zeventiende en achttiende eeuw. Deel II. Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer. ISBN 90-239-1926-2. Gebonden. Geïllustreerd. 659 pag. Prijs 47,50.*

J.M.J. Kieviet

Overgenomen uit: *Kerkbode van de Christelijke Gereformeerde kerk van Dordrecht-Centrum*, 30 maart 2007.

JONA, DE ONGEHOORZAME HEILIGE

Door de lange, bosrijke lanen naderen we het Koos Vorrinkhuis in Lage Vuursche. Hoe zal de bijbelstudieconferentie van het LCJ verlopen? Hoe zullen de sfeer en de gesprekken zijn? Het is als vanouds: je wordt verwelkomd, krijgt een slaapvertrek aangewezen en kunt even bijkomen met een kop koffie.

Als alle conferentiegangers gearriveerd zijn, opent jeugdwerkd adviseur Lia Romeijn de conferentie. Ds. P.D.J. Buijs neemt ons mee op Jona's vlucht. Uit alles blijkt wel dat Jona geen gewillig instrument was om naar Ninevé te gaan. Maar God neemt Jona desondanks in dienst. God is een God van barmhartigheid, ook tegen deze profeet. En dat God barmhartig en genadig is, weet Jona. Dat is de diepste reden van Jona om niet naar de stad Ninevé te gaan. Zelfs als Jona in zee wordt geworpen, komt hij niet tot schuldbelijdenis of overgave. Wat is hij ver bij God vandaan! De confronterende vraag is of wij wél het Evangelie aan de vijand willen verkondigen. Een van de besproken vragen is: 'Herken je iets van de 'biddeloosheid' van Jona?' Later is er tijd voor een ontspannend spel of een gesprek; nieuwe contacten worden gelegd.

Zaterdagmorgen leidt ds. A.C. Uitslag het tweede thema in. Vanuit de diepte roept Jona God aan in geloof. Jona kent de psalmen en gebruikt die om zijn eigen gedachten uit te drukken. Zien wij de waarde van de psalmen? Al is Jona ver van God vandaan, hij vertrouwt dat God naar hem omziet. Hij weet zeker dat hij de tempel van Gods heiligheid weer zal aanschouwen. De zaterdagmiddag kunnen we vrij besteden. Bijvoorbeeld door een wandeling te maken langs kasteel Drakensteyn. Of een middag winkelen in één van de gezellige plaatsjes rondom Lage Vuursche.

'Wat zijn de eigenschappen van een evangelist?' vraagt Theo Visser aan het begin van de avond. Er wordt geroepen: 'Hij spreekt de taal van de mensen, heeft geduld, is puur, heeft een open houding, is vurig, heeft geloof...' 'En Jona dan? Bezit hij deze eigenschappen? Nee, dat wijft... 't is maar een vreemde evangelist, toch?'. Gelukkig bepalen niet mensen, maar God, wie geschikt is voor het evangelisatiewerk. We mogen ons laten gebruiken als een instrument in Zijn Goddelijke handen. Dit vraagt gehoorzaamheid aan God. Jona moet vertel-

len dat Ninevé wordt omgekeerd na 40 dagen. De boodschap die vandaag tot ons komt, bestaat in elk geval uit vier punten. God is de Schepper, Hij heeft ons gemaakt om een relatie met Hem te hebben. Maar wij hebben die relatie kapot gemaakt. God gaf Zelf de oplossing door Zijn Zoon naar de wereld te zenden. Dit 'medicijn' moet wel worden ingenomen door middel van geloof en bekering. Zijn wij gewillige dienaars door het werk van de Heilige Geest? Tijdens de bespreking gaat het over: 'Hoe breng je zelf het oordeel naar voren en hoe evangeli-seer je? Is die glimlach op je gezicht altijd zo belangrijk? Soms is het beter om vragen te stellen dan antwoorden te geven...'

Zondagochtend, na ontbijt en stille tijd, preekt ds. Kater uit Zeist over de bekering in Ninevé. Eerste punt is: 'De omkeer tot God.' Er is een sterk roepen tot God. Dit kan niet als je God niet vertrouwt. De boodschap komt ook bij de koning, hij luistert ernaar en roept een vasten uit voor iedereen, zelfs de dieren. De omkeer betreft de totale levensweg. De inwoners nemen Gods Woord serieus. God haalt het onderste naar boven, terwijl het bovenste eerst zo mooi leek. De Ninevieten zeggen 'amen' op deze korte prediking en wachten geen dag meer. Er is sprake van een directe bekering. Wat doen wij? Wij hebben een volle Bijbel, horen zoveel preken. Luisteren wij naar de oproep: 'Zo gij Zijn stem dan heden hoort...'? Het tweede punt is de omkeer, het berouw, van God.

Dit is géén spijt. Wij menen God op andere gedachten te kunnen brengen, maar alles ligt van eeuwigheid vast bij God. Het berouw van God drukt wél Zijn bewogenheid uit met deze wereld. God is geen onbeweeglijk standbeeld. We lezen in het Nieuwe Testament niet meer over het berouw van God. Het oordeel van God is al voltrokken aan Zijn Zoon en zal definitief voltrokken worden op de dag van Zijn wederkomst.

's Avonds preekt dominee Van der Meij over het laatste thema, Jona's frustratie. Jona is boos op een barmhartig en genadig God. Maar God heeft geduld. Niet alleen met Ninevé, ook met Jona. Want Hij handelt nooit naar met ons naar onze zonden (Psalm 103).

Zondagavond, de laatste avond, is een sfeervolle avond. Na de preekbespreking met dominee Kater is er nog tijd voor ontspanning.

Het afscheid op maandagochtend is een schril contrast. Het leerzame weekend is voorbij en iedereen neemt zijn eigen gedachten mee. Welke lessen trekken wij uit het bijbelboek Jona? We komen er achter dat er veel nieuwe dingen in een vrij bekend bijbelboek zitten. Dingen om over na te denken. Dingen waar je ook pas achter komt als je het bijbelboek echt goed gaat lezen. Lessen die van levensbelang zijn!

Van 16-19 maart is een 2^e conferentie gehouden over hetzelfde thema.

*Jetty Vermeulen,
lid JV Benjamin Rotterdam-Kralingen*

Logeeropvang De Welkamp
Heetkamp 50
8075 CL Elspeer

Heeft u een kind met

ADHD, PDD-NOS, Asperger en/of een autistische stoornis?

Dan is er nu de mogelijkheid om u en/of uw gezin tijdelijk te ontlasten en uw kind passende logeeropvang te bieden.

De Welkamp biedt vanaf D.V. 1 juni 2007 logeeropvang die speciaal is afgestemd op kinderen uit de reformatische gezindte met ADHD, PDD-NOS, Asperger of een autistische stoornis. Ook als uw kind moeilijk verstaanbaar gedrag heeft, maar er (nog) geen diagnose is gesteld, kunt u voor uw kind gebruik maken van de logeeropvang. Kinderen en jongeren van 4 t/m 17 jaar zijn van harte welkom.

Meer weten?

Vraag vrijblijvend een folder aan op tel. 06 30097931 of mail naar info@welkamp.nl. Ook kunt u kijken op www.welkamp.nl.

Te huur van part.: vrijwel nieuwe stacaravan (6-8 p./3 slpk) op vrije en ruime plaats op **chr. camping "De Wolfskuijlen"** te Gees. Zwembad (en nog veel meer) en recr. team op de camping. Nog vrij voor 20 juli en na 24 aug. Voor meer info, bel 0528-341732.

Drempelvrije vakantie?

Jachthuis - Texel
2 luxe drempelvrije vakantiehuizen onder 1 kap, 7 en 8 persoons. Per woning: 2 hoog/laag bedden, douche-brancard en tillift. Tevens voorzien van vaatwasser, magnetron, wasmachine en wasdroger. Incl. schoonmaakkosten, **€ 275,- tot € 695,- p.w.**

Meer informatie / reserveren:
www.denoorderhoeve.nl

De Noorderhoeve gehandicapten accommodaties
Harkebuurt 5-15 Oosterend - Texel - 0222 31 89 06

Zorg dichtbij

- Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:
- Huishoudelijke verzorging
 - Persoonlijke verzorging
 - Verpleging
 - Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl
Zorg met een eigen kleur

't Boekendal

Winkelcentrum Urkerhard

Nagel 48, 8321 RG Urk

Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten

Verzending door heel Nederland

Stichting China
Veenendaal

Kinderleed in China

"Wij hebben geen huis.
Ik leef op een vuilnisbelt!
Krijg ik eten
en een kinderbijbel?"

giro 320666

Info/secretariaat:
Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
e-mail info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl
tel. 0318-510320

Bonisa
Z E N D I N G

Thuisfrontarbeid vijftig jaar. In dit jubileumjaar heeft Bonisa een speerpunt project. Het laten drukken van een studieboek over de geloofsleer. Een bijzonder boek, bijbels, krachtig, betrouwbaar.

Het verzoek om de uitgave van dit boek komt van de Chinese christenen zelf. Een boek, waarin helder en zuiver de pijlers van de geloofsleer worden uitgelegd. Geloofs-opbouwend, versterkend en verdiepend. Een noodzakelijk boek als tegenhanger van onzuivere leringen, die China's kerk binnendringen.

Doe een boek cadeau

Met uw jubileumgift doet u een Chinese christen een waardevol boek cadeau. Voor de uitgave van honderd-duizend exemplaren is 40.000 euro nodig. Voor uw bijdrage is Bonisa u zeer erkentelijk.

Postbank 31.555.32 o.v.v. Jubileumgift
Grachtweg 20, 2161 HN Lisse

Landdag
Bonisa Zending

D.V. za. 21 april 2007,
10.00-15.30 uur,
Julianakerk-Veenendaal

www.bonisa.nl
0252 - 41 82 69

Opvoeden hoeft niet alleen!

Kinderen met een ontwikkelingsachterstand of handicap vragen vaak speciale aandacht binnen het gezin. Ze reageren anders en ontwikkelen zich anders. Als ouders kunt u daarbij voor allerlei vragen komen te staan. Vragen die u soms onzeker maken.

Siloah wil naast u staan door het bieden van:

- Concrete opvoedingshulp
- Praktische adviezen
- Pedagogische werkers met ervaring
- Gespecialiseerde orthopedagogen

Zoekt u hulp bij de opvoeding van uw kind met een ontwikkelingsachterstand of handicap?

Neem contact op met Siloah voor Praktisch Pedagogische Gezinsbegeleiding.
Tel. 0113 - 27 54 54 of mail naar ppg@siloah.nl.

Meer weten? www.siloah.nl

LEESBOEKEN

Er verscheen een drietal nieuwe leesboeken uitgegeven door de Gereformeerde Bijbelstichting, Leerdam.

Allereerst een nieuw boekje in de Jefserie van de hand van Geesje Vogelaa van Mourik, *Op vrienden moet je zuinig zijn*, gebonden, 86 blz., €5,25, ISBN 978-90-72186-45-4.

Vervolgens een boekje van Nelleke Wander, *Je telt toch mee, Rien!*, gebonden, 106 blz., €6,25, ISBN 978-90-72186-47-8.

Tenslotte een boekje getiteld: *Gedragen door trouwe handen*, geschreven onder de naam Barnold Tubant, gebonden, 77 blz., €5,25.

Dit boekje bevat tien historische verhalen die eerder verschenen zijn in 'Standvastig' het kwartaalblad van de Gereformeerde Bijbelstichting. In deze verhalen staat de Bijbel centraal. We lezen ondermeer van martelaren en zendelingen.

Het is een goede zaak dat er van tijd tot tijd verantwoorde kinderboeken verschijnen. Ook deze drie boeken vallen onder deze categorie. We willen ze dan ook van harte aanbevelen.

Onder het thema 'Contact' organiseert het LCJ op D.V. 28 april voor de 9^e keer het Jeugdappel -16.

In de deelthema's denken we na over het belang van het gebed; de inhoud van het gebed is belangrijk, evenals de wijze waarop we bidden.

De verschillende onderdelen van het programma zijn:

- Videopresentatie
- 'Als je bidt...' kandidaat A. Huijgen
- Tussenstand van de Landelijke Actie 'Leven in beeld'
- 'Hij hoort je' ds. P.D.J. Buijs

Verder is er veel samenzang, een muzikaal intermezzo door jv-leden en een speciaal magazine na afloop. Alle -16 jongeren zijn van harte welkom. Locatie: gebouw van de LEG, Schiphol-Rijk. Tijd: van 10 - 12 uur. Kijk voor meer info op www.lcj.nl of bel de jeugdwerkadviseur (0184-614525).

De Verrassing Bungalowpark

Ruimgelegen en vrijstaande luxe en eenvoudige accommodaties. Ruime recreatiezaal voor de gezellige uurtjes. Diverse activiteiten en arrangementen.

Meer voordelen

Veel privacy en rust mogelijk. Aankomst en vertrekdata in overleg mogelijk. Voordeeltarieven buiten schoolvakanties. Kijk regelmatig op onze website voor interessante aanbiedingen.

Texel

Brochure?

Bel 0222 31 83 91 of

ga naar www.deverrassing.nl

Vakantie: Rust en ruimte, alle jaargetijden, in eigen sfeer

HAAMSTEDE-CONFERENTIE 2007

De drieëntwintigste Haamstede-conferentie zal dit jaar Deo volente plaats vinden in het conferentieoord "Menorode" te Elspeet. De conferentie zal gehouden worden van maandag 27 augustus t/m woensdag 29 augustus 2007.

De volgende sprekers hopen op de a.s. conferentie het woord te voeren:

- Ds. M. Goudriaan zal de openingspreek houden;
- Ds. K. ten Klooster verzorgt een kerkhistorische lezing over "Heinrich Bullinger (1504-1575);
- Ds. L. Terlouw neemt de pastorale lezing voor zijn rekening en hoopt te spreken over het ouderen pastoraat o.a. in het verpleegtehuis;
- Ds. P. den Butter zal in een tweetal avondlezingen de gereformeerde zondeleer behandelen;
- Ds. J. Westerink zal in een tweetal morgenlezingen nogmaals ingaan op de persoon en het werk van de profeet Ezechiël;
- Drs. E.J. Brouwer houdt een lezing over "De islam in huis. Over Nederlands nabije toekomst";
- Dr. P. de Vries zal een homeletische lezing verzorgen over: "Preken over het Hooglied";
- Ds. L. de Wit hoopt de slotpreek van de conferentie te verzorgen.

Nadere informatie over de conferentie: 0187-483071 of email: adevisser@kliksafe

Oranjeconcert t.b.v. Stéphanos

STAPHORST/KAMPEN - Op D.V. zaterdag 21 april a.s. wordt er in de Bovenkerk van Kampen een Oranjeconcert gehouden worden t.b.v. Stéphanos. Deze stichting verzorgt zendingswerk in Afrika en verleent hulp aan weeskinderen in Malawi. Er zal een collecte gehouden worden t.b.v. Stéphanos.

Aan dit Oranjeconcert wordt meegewerkt door ref. gemengd koor Cantilena (Staphorst) o.l.v. Evert van de Veen en het christelijk mannenkoor Salvatori (Nunspeet) o.l.v. Marcel van de Ketterij. Jan Grootenboer zal het prachtige Hinsz-orgel bespelen. Evert van de Veen en Marcel van de Ketterij zullen afwisselend de vleugel bespelen. Verder zal het trompetduo Arjan & Edith Post hun muzikale bijdrage leveren.

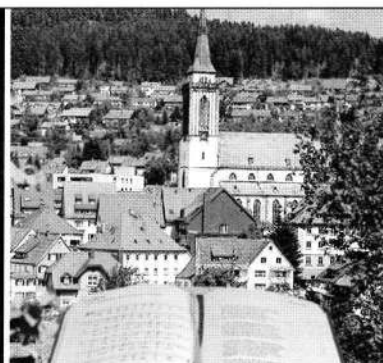
De avond begint om 19.30 uur. Kand. A.T. van Andel uit Urk zal de opening en sluiting verzorgen. De toegangsprijs is € 5,00 p.p. en € 2,50 per kind (t/m 12 jr). De maximale gezinsprijs is € 12,50.

De koren zullen psalmen, geestelijke - en oud-Hollandse liederen ten gehore brengen. Daarnaast is er ook ruimte voor samenzang.

ALS U NAAR EEN DUITSTALIG GEBIED OP VAKANTIE GAAT

WAAR GEEFT U UW GELD AAN UIT?

Veel mensen uit de reformatorische gezindte gaan naar Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland op vakantie. Duitsland is het land van de Reformatie. Echter, daar is vandaag de dag nauwelijks iets meer van terug te vinden. U kunt wél iets voor hen meenemen. Wilt u dat?

WELKE TITELS

ZOU U WILLEN SCHENKEN AAN UW NAASTE OP VAKANTIE?

A. "Kort Begrip + vragenboekje ds. A. Hellenbroek"	prijs: €22,00
B. "Gebeds gestalten" van ds. F. Bakker	prijs: €15,00
C. "ABC des geloofs" van ds. A. Comrie	prijs: €9,90
D. "De waarachtige bekering" van ds. Th. Watson	prijs: €9,90
E. "De vreugde van het geloven" van ds. M. Henry	prijs: €9,90
F. "Psalmberijming" van Matthias Jorissen	prijs: €18,00

De geestelijke nood in ons buurland Duitsland is heel erg groot. Als in het land van de Reformatie vrijwel niets meer overgebleven is van het gedachtengoed van Luther en Calvijn en de waarheid op de kansels in allerlei bewoordingen geweld wordt aangedaan, dan kúnt u eigenlijk niet onbekommerd vakantieviëren in Duitsland en de geestelijke nood laten voor wat het is.

Er zijn nog mensen die écht verlangen naar de goede, oude geestelijke geschriften die de Bijbelse boodchap helder vertolken. En er zijn miljoenen Duits sprekende mensen die er niet meer van weten, maar die het wél nodig hebben! Wilt u een duitstalig, goed gereformeerd of puriteins werk meenemen en daar achterlaten? Dan is uw vakantiegeld zeker goed besteed! Hartelijk dank.

VERENIGINGEN OPGELET: maak nu een afspraak met onze voorlichter dhr. A. van Soest voor een presentatie over ons werk! Tel. 0183-561089.

STICHTING VRIENDEN VAN

HEIDELBERG & DORDRECHT

Bestel- & Inoadres: Maasdijk 347, 4264 AN VEEN. Tel. 0416 - 691788, fax 0416 - 697625.
E-mail: m.timmermans2@kliksafe.nl

Een gift voor ons werk is ook welkom: 5489.87.920.